

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku T. L.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.
o wysokość świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 listopada 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 7 marca 2019 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 25 października 2018 r. i oddalił odwołanie T. L., wniesione od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. z dnia 10 kwietnia 2017 r., w której odmówiono odwołującemu się prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia miał okres zatrudnienia od dnia 1 września 1992 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. w Przedsiębiorstwie E. w C. – Rejonie P.. Odwołujący się w tym okresie pracował na stanowisku kierownika do spraw eksploatacji. Sąd odwoławczy w tym zakresie odmiennie niż Sąd Okręgowy ocenił materiał dowodowy i doszedł do wniosku, że ubezpieczony nie sprawował bezpośredniego nadzoru nad procesem wytwarzania, przesyłania energii cieplnej, gdyż taki dozór był sprawowany przez kierownika ciepłowni i mistrzów.

Odwołującemu osoby te podlegały i nadzorował on ich pracę, a oprócz tego wykonywał także inne, liczne czynności organizacyjne związane z prawidłową organizacją pracy i funkcjonowaniem przedsiębiorstwa, co stanowiło inną rodzajowo pracę niż stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy sprawowanie dozoru w rozumieniu działu XIV, pkt 24, wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (DZ.U. Nr 8, poz. 43).

Skargę kasacyjną wywiódł ubezpieczony, który zarzucił wyrokowi naruszenie a) art. 21 w zw. z art. 2 pkt 5 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 664) w zw. z art. 32 ust. 1 i 2, i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270) w zw. z § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz.43 ze zm.) i pkt 24 działu XIV Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia, b) art. 21 w zw. z art. 2 pkt 5 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych w zw. z art. 32 ust. 1 i 2 i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i pkt 24 działu XIV Wykazu A, stanowiącego załącznik do w lw rozporządzenia, c) art. 21 w zw. z art. 2 pkt 5 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych w zw. z art. 32 ust. 1 i ust. 2, i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 2 ust. i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i pkt 24, działu XIV Wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia, d) art. 328 § 2, 278 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., e) art. 382 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

W ocenie odwołującego się przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnione jest tym, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które

sprowadza się do przesądzenia czy w przypadku, gdy wykonywana praca odbywa się w warunkach wysokiego zapylenia, zanieczyszczenia, zwiększonego poziomu dwutlenku węgla (to jest w warunkach znacznej szkodliwości dla zdrowia), jednak jednocześnie obejmuje także inne czynności poza wymienionymi w wykazie do rozporządzenia (niezwiązanymi ściśle z dozorem w rozumieniu pkt 24, działu XIV, wykazu A), to taka praca może zostać zakwalifikowana jako wykonywana w szczególnych warunkach. Zdaniem ubezpieczonego skarga kasacyjna jest również oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie ma podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wstępnie można wskazać, że zgłoszone przyczyny uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wzajemnie się wykluczają. Skoro w sprawie ma występować istotne zagadnienie prawne, to trudno jednocześnie twierdzić, że skarga kasacyjna, a zatem jej podstawy są oczywiście uzasadnione (coś co jest „oczywiste” nie może być jednocześnie sporne).

Powijając tę wadę konstrukcyjną, trzeba wskazać, że zagadnienie prawne, które chce wyjaśniać ubezpieczony zostało już w orzecznictwie jednolicie przesądzone. Po pierwsze, jednolicie przyjmuje się, że stanowiska wymienione w załączniku A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. podlegają wykładni zawężającej. Po drugie, praca przy wymienionych tam pracach ma być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Po trzecie, wyjątki od warunku „stałości” mogą wystąpić tylko wówczas, gdy „inne prace”, nie wymienione w wykazie A, stanowiły integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. albo miały charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny. Po czwarte, o zakwalifikowaniu do pracy w szczególnych warunkach decyduje umieszczenie danych czynności (prac) przez ustawodawcę w załączniku A do rozporządzenia, a nie ich faktyczna szkodliwość dla organizmu ubezpieczonego.

Szczegółowe rozważania na tle pkt 24, działu XIV, załącznika A do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Sąd Najwyższy przeprowadził w wyroku 11

sierpnia 2016 r., II UK 323/15, LEX nr 2157273 (następnie argumentację tę powtórzono w wyrokach z dnia 11 stycznia 2017 r., I UK 473/15, LEX nr 2241407 i z dnia 27 czerwca 2019 r., I UK 172/17 niepublikowany, a wcześniej w wyroku z dnia 13 listopada 2014 r., I UK 122/14, LEX nr 1552139) w którym nawiązując do wcześniejszego orzecznictwa wskazał, że za utrwalone można uznać stanowisko, zgodnie z którym, jeżeli czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w wykazie A, dziale XIV, poz. 24 kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Czym innym jest bowiem wykonywanie czynności administracyjno-biurowych ściśle związanych ze sprawowaniem dozoru inżynieryjno-technicznego, a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków również innych czynności, niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji. Wykonywanie takich czynności w ramach zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy uniemożliwia sprawowanie dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a w konsekwencji wyłącza zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach (por. wyroki Sądu Najwyższego z 24 września 2009 r., II UK 31/09, LEX nr 559949; z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08, LEX nr 550990 oraz z dnia 24 listopada 2011 r., I UK 164/11, LEX nr 1135989). Objęcie nadzorem lub kontrolą, o których mowa w poz. 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., także innych niż wymienione w wykazie A prace nie wyłącza też zakwalifikowania samego nadzoru lub kontroli jako pracy w szczególnych warunkach, jeżeli te inne (podlegające dozorowi lub kontroli) prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 2007 r., I UK 111/07, LEX nr 375689).

Z ustaleń faktycznych Sądu odwoławczego, którymi Sąd Najwyższy również na etapie przedsądu jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), jednoznacznie wynika, że

ubezpieczony w spornym okresie wykonywał w znacznym zakresie inne, nie związane z dozorem czynności. Sprawia to, że jego pracy nie można kwalifikować w oparciu o normę prawną zawartą w pkt 24, dziale XIV, załączniku A do rozporządzenia.

Zagadnienie prawne, które podniósł ubezpieczony, zasadza się na twierdzeniu, że „inne prace”, nie będące pracami w szczególnych warunkach, jednak o charakterze szkodliwym, upoważniają do przyznania wcześniejszej emerytury. Problem w tym, że twierdzenie to nie znajduje odzwierciedlenia w obowiązujących przepisach, a poza tym okoliczności faktyczne na których zostało oparte nie zostały odzwierciedlone w ustaleniach dokonanych przez Sąd odwoławczy. Zgodnie z obowiązującymi przepisami wcześniejsza emerytury należy się nie tym, którzy pracowali „w warunkach wysokiego zapylenia, zanieczyszczenia, zwiększonego poziomu dwutlenku węgla”, ale tym których stanowiska pracy, w określonej branży zostały wymienione w załączniku A do rozporządzenia Rady Ministrów.

Konstatacje te mają istotne znaczenie przy ocenie czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Powszechnie się bowiem przyjmuje, że przyjęcie skargi do rozpoznania może nastąpić tylko w przypadku, gdy zagadnienie prawne wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioszek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz.158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr

1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Innymi słowy istotne zagadnienie prawne powinno kotwiczyć się w regulacji prawnej, która powinna zostać przeanalizowana i opracowana, tak aby to wpierw sam skarżący mógł stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2015 r., III UK 206/13). Problem przedstawiony jako istotne zagadnienie prawne nie może sprowadzać się do zwykłej wykładni i stosowania prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 marca 2009 r., III UK 90/08, LEX nr 707909, oraz z dnia 8 września 2008 r., III UK 55/08, niepublikowane) ani sprowadzać się do wątpliwości skarżącego odnośnie do prawidłowości rozstrzygnięcia jego indywidualnej sprawy. Zatem rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575). Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Chodzi o problem prawny, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639). W rozpoznawanej sprawie sformułowane przez skarżącego zagadnienia nie spełniają wymogów przedstawionych powyżej.

Przeprowadzone rozważania wyjaśniają również, że skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Analiza

akt sprawy nie daje podstaw do uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Bezspornie słuszności skargi kasacyjnej powinna być dostrzegalna *prima facie*, bez wdawania się w drobiazgowy badanie podstaw zaskarżenia. Po zapoznaniu się z wyczerpującym, a wręcz drobiazgowym uzasadnieniem Sądu Okręgowego i skargą kasacyjną deklarowaną przez powoda oczywista zasadność środka odwoławczego nie jest dostrzegalna. Oznacza to, że Sąd Najwyższy w ramach art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie ma podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej.

Dlatego orzeczono jak w sentencji.